

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/106778>

Please be advised that this information was generated on 2019-11-18 and may be subject to change.

Boom Juridische uitgevers
Postbus 85576
2508 CG Den Haag
T (070) 330 70 33
F (070) 330 70 30
E info@bju.nl
I www.bju.nl

EstateTip **Review**

Afl. 2012-34

24 oktober 2012

‘Tante is dood, pas op we gaan erven’ ‘Erven zonder financiële zorgen?!’

Dat men een nalatenschap maar beter beneficiair kan aanvaarden, is geen nieuws voor de EstateTip lezer. Wij verwijzen naar de reeks ‘*Altijd beneficiair aanvaarden*’ die begon bij EstateTip Review 2007-44. Maar je moet maar op het idee komen, en als je op het idee komt is het misschien te laat en kan er niet meer beneficiair aanvaard worden. Het thema heeft de aandacht van politiek en media. Hoewel de crisis pijn doet bij velen, heeft deze ook een goede kant: je gaat, ook als adviseur, anders tegen dingen aankijken. Bij contracten focust men zich niet alleen op de bepalingen omtrent de verdeling van de buit, maar is er met name oog voor het vraagstuk wat er met het verlies gebeurt. En dit levert andere inzichten op. Denk ook maar eens aan art. 1:87 BW: hoezo verrekenen van beleggingswinsten? Ook het adagium: ‘Tante is dood, *hoera* we gaan erven’ zou wel eens aan kracht kunnen verliezen en verworden tot ‘Tante is dood, *pas op* we gaan erven’.

Het is niet vreemd dat in deze tijd men zich de vraag stelt of het met ‘het erven’ ook anders zou kunnen. Onlangs verscheen in dit kader een rapport van Netwerk Notarissen en het Centrum voor Notarieel Recht van de Radboud Universiteit Nijmegen. De vraag die de rapporteurs zich gesteld hebben, luidt als volgt:

“Kan met een eenvoudige ingreep in het erfrecht de systematiek rondom het aanvaarden van nalatenschappen zodanig gewijzigd worden dat ‘nietsvermoedende en niet-kwaadwillende burgers’ niet zomaar met niet geërfd vermogen in moeten staan voor schulden van de overledene?”

Door het schetsen van een aantal, op zich voor de hand liggende, routes als denkpiste en te bezien wat de invoering van een dergelijke route op hoofdlijnen zou betekenen voor Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek, wordt uiteindelijk de conclusie getrokken dat, zou de politiek dit willen, een wijziging mogelijk is met een eenvoudige ingreep. De routes dienen, aldus de rapporteurs, binnen het kader van de volgende uitgangspunten te liggen:

- “1. De ‘nietsvermoedende en niet-kwaadwillende erfgenaam’ wordt beschermd tegen het uitwinnen van zijn eigen vermogen door de schuldeisers van de overledene.
2. De bescherming van erfgenamen leidt er niet toe dat de afwikkeling van een nalatenschap complexer wordt.
3. De bescherming van erfgenamen brengt geen hogere afwikkelingskosten (administratieve lasten en andere kosten) met zich mee.
4. Ondanks de bescherming van het eigen vermogen van erfgenamen wordt enerzijds de positie van schuldeisers bij overlijden van de schuldenaar niet verslechterd, anderzijds komen schuldeisers door het overlijden van de schuldenaar niet in een betere positie, zoals in het huidige Boek 4 BW het geval is.
5. De bescherming van het eigen vermogen van erfgenamen leidt in beginsel niet tot een doorbreking van de beschikkingsbevoegdheid van de langstlevende echtgenoot indien de wettelijke verdeling van art. 4:13 BW van toepassing is.
6. De aanpassing van de wet moet het predicaat ‘eenvoudige ingreep’ kunnen dragen. Het huidige erfrechtelijke systeem moet zo veel mogelijk in stand blijven.”

Er worden in het rapport drie mogelijke routes beschreven en op hoofdlijnen uitgewerkt. Route 1 vergt de grootste ingreep, maar biedt ook de meeste bescherming aan de erfgenamen. In de samenvatting van het rapport worden de routes omschreven als volgt:

“Route 1: ‘Aanvaarding met beneficiaire gevolgen’: alle erfgenamen aanvaarden de nalatenschap voortaan met de beneficiaire gevolgen uit het huidige systeem.

Route 2: ‘Uitstel van keuze’: De consequentie van het zich gedragen als erfgenaam wordt in beginsel in het systeem gehandhaafd, echter het verrichten van die handelingen heeft gedurende een wettelijke termijn niet het gevolg dat het eigen vermogen van een erfgenaam uitwinbaar wordt.

Route 3: ‘Spijtoptantenregeling’ of ‘disculpatiemogelijkheden’: Er wordt een voorziening gecreëerd die het mogelijk maakt dat een erfgenaam binnen drie maanden nadat hij bekend is geworden met een ‘onbekende en onverwachte schuld’ een verzoek kan doen aan de rechter om alsnog beneficiair te aanvaarden.”

De rapporteurs hebben gewerkt met *de bestaande erfrechtelijke structuur* en naar oplossingen gezocht binnen het huidige wettelijke kader. Dit mede om zo weinig mogelijk overhoop te gooien.

In route 1 bestaat alleen nog de verwerping en de aanvaarding. De aanvaarding heeft in die route dezelfde gevolgen als thans de beneficiaire aanvaarding. De vereffeningprocedure wordt, vergelijkbaar zoals het nu werkt bij de executele, uitgesteld. Pas als er ‘iets aan de hand is’ moet men in actie komen. Zie artikel 4:199 BW. De crediteuren worden beschermd door het, ook nu al bestaande, artikel 4:184 lid 2 sub b en c BW (opzettelijk goederen der nalatenschap zoek maken, verbergen of op andere wijze aan het verhaal van schuldeisers der nalatenschap onttrekken). Vertoont een erfgenaam geen *‘goed erfgenaamschap’* dan wordt zijn gehele vermogen alsnog uitwinbaar. Bovendien kan een schuldeiser zelf verzoeken een vereffenaar te benoemen (artikel 4:203 en artikel 4:204) en zijn er voorzieningen in het algemene vermogensrecht, zoals de Pauliana (artikel 3:45 BW).

Route 2 geeft een erfgenaam ruimte orde op zaken te stellen gedurende een bepaalde periode. Bij het 'orde op zaken stellen' kan het zijn dat hij zich gedraagt als erfgenaam en daarmee de nalatenschap aanvaardt. Hij kan dan niet meer verwerpen. Maar er wordt hem nog een periode gegund om van de aanvaarding alsnog een beneficiaire aanvaarding te maken. Een erfgenaam zal gedurende die periode er wel achter komen wat de stand van zaken is en/of het advies krijgen om beneficiair te aanvaarden. Overigens geldt ook hier, net als in route 1 en 3, dat bij malversaties het vermogen van de erfgenaam als straf volledig uitwinbaar is.

Route 3 is een *uitbreiding* van het bestaande fenomeen van het '*alsnog beneficiair aanvaarden*' als na het zuiver aanvaarden een testament opduikt (artikel 3:194 BW). De ingewijden denken hier onmiddellijk aan Rechtbank Assen Sector kanton 19 oktober 2010, Notafax 2011-74. De kantonrechter die zich het lot van de partner leek aan te trekken van een partner/enig erfgenaam die geconfronteerd werd met hoge 'erfrechtelijke vorderingen' van de stiefkinderen van erflater. Hij stelde de erfgenaam in de gelegenheid om de nalatenschap 'alsnog' beneficiair te aanvaarden, zich daarbij baserend op artikel 4:194 lid 1 BW, terwijl daar naar de letter van de wet geen ruimte voor bestaat.

De rapporteurs spreken geen voorkeur uit voor een route. Met het rapport willen zij bijdragen aan de meningsvorming en besluitvorming over de bescherming van de erfgenamen. We zijn benieuwd! De eerste Kamervragen zijn afgelopen maandag gesteld. En ook hier geldt waar een politieke wil is, is een we(g)(t). Vooralsnog geldt: geef uw cliënten altijd het advies beneficiair te aanvaarden en laat een executeur benoemen (art. 4:202 BW).

De liefhebbers kunnen het definitieve rapport: '*Erven zonder financiële zorgen?! Een verkenning naar meer bescherming van erfgenamen door een kleine ingreep in het erfrecht*' downloaden op: <http://www.netwerknotarissen.nl/nieuws/168/rapport-erven-zonder-financile-zorgen-digitaal-beschikbaar>.

Tot volgende week!